

УДК 378:316.61

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Цзя Яочен

Міжрегіональна Академія управління персоналом, Україна, м. Київ

У статті розкрито сутність поняття «дизайнер». Розкрито соціально-комунікативні, спеціальні, персональні компетентності професійної діяльності майбутнього дизайнера. Визначено сутність та особливості професійної підготовки майбутніх дизайнерів. Обґрунтовано педагогічні засади підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах.

Зазначається, що цільова стратегія професійної підготовки майбутнього дизайнера може бути представлена в моделі, ядром якої є формування змісту професійної освіти майбутнього дизайнера. Наголошується на ключовій ідеї наповнення змісту підготовки майбутнього фахівця у сфері дизайну, яка обумовлена можливістю її перманентного оновлення й вдосконалення залежно від зовнішніх чинників.

Ключові слова: дизайнер, майбутній фахівець, особистість, компетентність, вищий навчальний заклад.

Цзя Яочен Особенности профессиональной подготовки будущих дизайнеров в высших учебных заведениях / Межрегиональная Академия управления персоналом, Украина, г. Киев

В статье раскрыта сущность понятия «дизайнер». Раскрыто социально-коммуникативные, специальные, персональные компетентности профессиональной деятельности будущего дизайнера. Определена сущность и специфика профессиональной подготовки будущих дизайнеров. Обоснованы педагогические принципы подготовки будущих дизайнеров в высших учебных заведениях.

Отмечается, что целевая стратегия профессиональной подготовки будущего дизайнера может быть представлена в модели, ядром которой является формирование содержания профессионального образования будущего дизайнера. Делается акцент на ключевой идее наполнения содержания подготовки будущего специалиста в сфере дизайна, которая обусловлена возможностью ее перманентного обновления и совершенствования в зависимости от внешних факторов.

Ключевые слова: дизайнер, будущий специалист, личность, компетентность, высшее учебное заведение.

Czya Yaochen Peculiarities of vocational training of future designers in higher education institutions / Inter-Regional Academy of personnel management, Kiev, Ukraine.

The article discloses essence of the concept 'designer'. It highlights social and communicative, special, personal competencies of professional work of the future designer. The author defines the essence of and peculiarities of vocational training of the future designers, and substantiates pedagogical foundations of preparation of future designers in higher educational institutions. It is noted that the task of vocational training the future strategy of the designer can be represented in the model, the core of which is the formation of the professional education of future designers. The emphasis is placed on the key idea of filling the content of training of future specialists in the field of design, which is due to the possibility of its permanent innovation and improvement, depending on external factors.

Keywords: designer, future specialist, personality, competence, higher education institution.

Вступ. Становлення дизайну як виду проектно-художньої діяльності пов'язують із ХХ століттям, коли після тріумфальної промислової революції у багатьох європейських країнах були створені умови для розвитку нового мистецького напрямку у сфері вищої освіти.

Відтак, за останнє століття дизайн трансформувався в один з найвпливовіших видів проектно-художньої творчості, який, орієнтуючись на новітні науково-технічні досягнення, технології, матеріали, сучасні віяння моди та запити споживачів, створює привабливе і комфортне для людини середовище, полегшує роботу, побут, виховує естетичний смак. У цьому контексті надзвичайно важливим є розуміння дизайну, як такої проектно-художньої діяльності, функції якої не обмежуються лише підготовкою людини до професійної діяльності, але й виконують роль інструменту трансляції сучасної моди.

Загальні проблеми дизайн-освіти є предметом різнобічного дослідження науковців: О. Генісаретського, В. Даниленко, С. Кожуховської, Є. Лазарева, Г. Лола, В. Пузанова, І. Рижової, В. Сидоренко, Е. Ткаченко, О. Трошкіна, А. Устинової.

Проблеми історичного і сучасного досвіду дизайн-освіти в Україні та за кордоном досліджували О. Боднар, О. Бойчук, В. Глазичев, А. Діжур, С. Мигаль, П. Татіївський, О. Хмельовський, Л. Холмянський, А. Чебикін, М. Яковлєв та ін.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати педагогічні засади, розкрити особливості професійної підготовки майбутніх дизайнерів.

Виклад основного матеріалу. У вітчизняній практиці в останній третині ХХ століття терміном «дизайн» стали означати те, що відрізняло проект від попередніх аналогів особливою дотепністю, сміливим, незвичайним рішенням, що призводило до економії матеріалу, часу, зусиль, місця, тобто явище, яке привносило щось особливе, унікальне, ще не існуюче у світі [1].

У контексті нашого дослідження необхідно уточнити сучасне розуміння поняття «дизайн-освіта». Науковці Е. Ткаченко та С. Кожуховська визначають поняття «дизайн-освіта» з двох позицій. По-перше, як системну форму організації культуротворчого середовища в освітній установі, суспільстві й державі. По-друге, дизайн-освіту можна представити в якості засобу (інструменту) творчої самореалізації майбутнього фахівця і його комунікації з суспільством [4, 2].

На думку В. Пузанова дизайнер є суб'єктом ринку і створює товари, що свідомо продаються, і послуги. Особливість дизайнерської професії згідно його поглядів полягає у проектуванні відповідно до викликів суспільства [3].

Зокрема В. Сидоренко розглядає поняття «дизайн» як проектну культуру та естетику дизайнерської творчості.

Як зазначає О. Трошкін, дизайн є розвитком ініціативності майбутніх фахівців у процесі навчально-творчої діяльності [5].

Специфіка професійної діяльності майбутнього дизайнера відображена у наступних компетентностях: соціально-комунікативній, спеціальній, персональній. Соціально-комунікативна компетентність припускає наявність знань, умінь в галузі взаємодії з громадськими інститутами, людьми, а також володіння прийомами професійної поведінки і спілкування. Спеціальна компетентність включає підготовленість до самостійного виконання усіх властивих дизайнерові видів професійної діяльності (проектною, аналітичною, експериментально-дослідницькою, виробничо-управлінською, експертно-оцінною та ін.), умінь вирішувати професійні завдання й оцінювати результати своєї праці, здатність до саморозвитку. Персональна компетентність розуміється нами як здатність до постійного професійного зростання і підвищення кваліфікації, реалізації власної індивідуальності й проявляється в розробці авторського стилю майбутньої професійної діяльності.

Для сучасного дизайнера характерно не лише володіння основами обраної спеціальності, але і бачення найближчих її перспектив, рівня власного професійного потенціалу і його розвитку, умінь вирішувати нові проблеми, що постійно виникають в умовах інтенсивного науково-технічного прогресу, викликів сучасної практики дизайну.

На основі професійних компетентностей фахівця у сфері дизайну обґрунтовано педагогічні засади підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах:

1) гуманізації: передбачає розвиток у майбутніх фахівців дизайну гуманітарного світобачення, високої загальної та екологічної культури, моральної відповідальності, естетичного чуття, просторово-часової уяви, вільного володіння засобами відображення ідей та інформації;

2) культурологічності: філософська інтерпретація взаємозумовленості дизайнерської освіти та культури полягає в тому, щоб усвідомити закономірності становлення і розвитку дизайнера як творчого суб'єкта культури. З цією метою дизайнер використовує культуротворчі чинники, передусім мовні, національно-архетипні, символічні засоби вираження всезагального тощо;

3) креативності: майбутнього дизайнера треба навчити творчо мислити, самостійно переносити засвоєні знання й уміння в нову ситуацію, розуміти проблему в знайомих умовах, бачити структуру об'єкта, його можливу нову функцію, альтернативно вирішувати проблему тощо;

4) прогностичності: в умовах сучасного суспільства необхідним є формування цілісної системи параметрів дизайн-діяльності, зумовлених способом життя та перспективами його розвитку, пов'язаного з економічними, соціальними, культурними і матеріально-технічними умовами.

Особливість дизайн-освіти визначається наступними якісними ознаками: у відмінності від більшості гуманітарних діяльностей вона спрямована на вирішення буденних проблем; дизайну властива орієнтація не на процес вирішення проблеми, а відразу на кінцевий результат, де об'єкт і продукт діяльності виявляються принципово цілісними; включеність дизайну у мистецтво.

Цільова стратегія професійної підготовки майбутнього дизайнера, зокрема, може бути представлена в моделі, ядром якої є формування змісту професійної освіти майбутнього дизайнера, що відбиває специфіку оволодіння професією, а вектори представлені як важливі і значимі його складові. Ключова ідея наповнення змісту підготовки майбутнього фахівця у сфері дизайну обумовлена можливістю її перманентного оновлення й вдосконалення залежно від різних зовнішніх чинників. Кожний вектор, у свою чергу, включає певну сукупність компонентів, необхідну для засвоєння майбутнім дизайнером професійного й особистісно значимого змісту.

Вектор «Сфера професійної діяльності майбутнього дизайнера» характеризується об'єктами цієї діяльності, якими вважаються зразки промислової продукції: різні види поліграфічних видань, засобу транспорту і культурно-побутового призначення, предметно-

просторові комплекси: внутрішні простори будівель і споруд, відкриті міські простори, паркові ансамблі і ін. Таким чином, професійна діяльність майбутнього дизайнера включає торгівлю, промисловість, сферу побуту і послуг, приватного підприємництва.

Вектор «Мета і завдання освітньої діяльності» визначає професійну спрямованість підготовки майбутнього дизайнера на вирішення завдань відповідно до його кваліфікації в галузі гуманітарного, економічного знання, по загально професійних і спеціальних дисциплінах відповідно до вимог сучасного ринку праці. У свою чергу, вектор «Функції навчально-професійної діяльності» представлений в сукупності практичної, естетичної, виховної, розвиваючої функцій. Практична функція полягає у створенні якісно нових моделей предметно-просторового середовища, культурних зразків, об'єктивно значимих цінностей. Важливо підкреслити, що основним завданням професійної освіти майбутнього дизайнера є його розвиток і саморозвиток. Проте розвиваюча функція освітньої діяльності майбутнього дизайнера впливає не лише на суб'єктів освітнього процесу, але й на потенційного споживача – суспільство.

Висновки. Отже, дизайнер в результаті своєї діяльності має впливати на формування суспільного смаку й естетичної культури суспільства, надавати методичну та фахову допомогу виробничим підприємствам, проектно-конструкторським службам, організаціям, співпрацювати з творчими працівниками культури і мистецтва, орієнтуватись у різноманітті творчих та культурно-історичних процесів сьогодення.

Література:

1. Ермилова В.В. Моделирование и художественное оформление одежды / В.В. Ермилова, Д.К. Ермилова. – М: «Мастерство», «Академия», «Высшая школа», 2000. - 184 с.
2. Кожуховская С.М. Некоторые проблемы дизайн-образования / С.М. Кожуховская // Вестник УМО по проф.-пед. образованию. – Екатеринбург: Изд-во Уральского гос. проф.-пед.ун-та, 1997. – № 1.
3. Пузанов В.И. Кто мы коллеги-дизайнеры? / В. И. Пузанов // Техническая эстетика. – 1991. - №4. – С.6-8.
4. Ткаченко Е.В. Дизайн-образование. Теория, практика, траектории развития / Е.В. Ткаченко, С.М. Кожуховская. – Екатеринбург. Изд-во «АКВА-ПРЕСС», 2004. – 240 с.
5. Трошкін О.В. Педагогічні умови розвитку ініціативності майбутніх дизайнерів у процесі навчально-творчої діяльності: дис. канд. пед. наук: 13.00.0 4 / О.В. Трошкін. – Донецьк, 2004. – 227 с.

References:

1. Ermilova V.V. *Modelirovanie i hudozhestvennoe oformlenie odezhdy* / V.V. Ermilova, D.K. Ermilova. - M: «Masterstvo», «Akademiya», «Vyisshaya shkola», 2000. – 184 s.
2. Kozhuhovskaya S.M. *Nekotorye problemy dizayn-obrazovaniya* / S.M. Kozhuhovskaya // *Vestnik UMO po prof.-ped. obrazovaniyu.* - Ekaterinburg: Izd-vo Ural, gos. prof.-ped.un-ta, 1997. – № 1.
3. Puzanov V.I. *Kto myi kollegi-dizayneryi?* / V.I. Puzanov // *Tehnicheskaya estetika.* – 1991. – №4. – S.6-8.
4. Tkachenko E.V. *Dizayn-obrazovanie. Teoriya, praktika, traektorii razvitiya* / E.V. Tkachenko, S.M. Kozhuhovskaya. - Ekaterinburg, - izd- vo «AKVA-PRESS», 2004. – 240 s.
5. Troshkin O.V. *Pedahohichni umovy rozvytku initsiatyvnosti maybutnikh dyzayneriv u protsesi navchal'no-tvorchoyi diyal'nosti: dys. kand. ped. nauk: 13.00.04* / O.V. Troshkin. – Donetsk, 2004. – 227 s.